

Stefan M. Radtke
Ujeżdżenie

Klasyczna
sztuka
jeździecka

GALAKTYKA

Spis treści

Słowo wstępne.....	6	Wyższa szkoła.....	174
Wprowadzenie.....	8	Pochodzenie i znaczenie.....	174
Predyspozycje.....	24	Lewada.....	176
Koń ujeżdżeniowy.....	24	Terre à terre.....	180
Jeździec.....	34	Skoki szkolne.....	181
Wyszkolenie.....	38	Stęp hiszpański.....	187
Podstawowe wyszkolenie konia		Kłus hiszpański.....	189
ujeżdżeniowego.....	60	Galop w miejscu.....	190
Pomoce.....	60	Podziękowania.....	192
Rozprężenie.....	75	Bibliografia.....	194
Jazda po łuku.....	79	Indeks.....	196
Półparada.....	86		
Parada.....	90		
Zwrot na przodzie, zwrot			
na zadzie.....	93		
Trening zaawansowany.....	96		
Zebranie.....	96		
Chody wydłużone.....	105		
Półpiruet roboczy.....	109		
Cofanie.....	113		
Chody boczne w kłusie.....	116		
Chody boczne w galopie.....	130		
Zmiana nogi w galopie.....	135		
Trening specjalistyczny.....	146		
Piruet w galopie.....	151		
Piaff.....	156		
Pasaż.....	170		

Słowo wstępne

Istnieje wiele różnych stylów jeździeckich, kielzn, siodeł i strojów do jazdy konnej oraz metod szkolenia konia, a mimo to jeździć konno można tylko na dwa sposoby: prawidłowo lub błędnie, dobrze lub źle. Celem jazdy konnej powinno być osiągnięcie harmonii między jeźdźcą a koniem, niezależnie od poziomu wyszkolenia i jeźdźcy, i konia. Niestety podczas zawodów taką harmonię obserwuje się niezmiernie rzadko, natomiast często widać walkę, niezdrowe ambicje i zaciśnięte usta. Moim zdaniem jeźdźcy potrzebują zdecydowanie więcej pomocy, szczególnie w niższych klasach ujeżdżeniowych (do klasy C). Ten, kto skorzysta z pomocy, czyni pierwszy krok w dobrym kierunku.

Każdy szkoleniowiec powinien wiedzieć, że to nie on, lecz koń decyduje o długości poszczególnych etapów

szkolenia. Zarówno jeździec, jak i koń muszą mieć predyspozycje psychiczne i fizyczne, a między nimi oraz trenerem powinna wytworzyć się partnerska więź. Jeździec winien umieć w każdej chwili zapanować nad własnym temperamentem, mieć duże wyczucie, a w jeździe kierować się rozsądkiem.

Jednym z największych nieporozumień jest założenie, że osoba odnosząca sukcesy na zawodach to automatycznie dobry szkoleniowiec. Poważnym błędem części trenerów jest stawianie zbyt wysokich wymagań jeźdźcowi i koniowi. Oczywiście, należy podnosić im poprzeczkę, od czasu do czasu nawet do granicy ich możliwości, ale nie wolno wymagać za wiele.

Często można usłyszeć, jak jeździec z dumą mówi: „Mój siedmiolatek chodzi już Grand Prix”. Zastanawiam się wówczas, jak będzie wyglądać ten koń w wieku dziesięciu lat! Słyszy się też: „Mój koń przeszedł na zasłużoną emeryturę”, a potem okazuje się, że ten „emeryt” ma dopiero 14 lat. W takich sytuacjach przychodzi mi na myśl pewna sentencja, wedle której koń bez jeźdźcy jest nadal koniem, natomiast jeździec bez konia przestaje być jeźdźcem.

Stefana Radtkego znam od wielu lat. Ma on opinię doskonałego reprezentanta klasycznej szkoły jazdy. Ten, kto miał okazję przyjrzeć mu się podczas porannej pracy z końmi, na pewno od razu zauważył jego niemalże idealny dosiad. Fascynujące, jak spokojnie i bez stresu potrafi przygotować konie nawet do poziomu Grand Prix.

Jestem przekonany, że ta świetna książka jego autorstwa nadaje się dla każdego jeźdźcy, niezależnie od poziomu jego umiejętności.

Wszystkim czytelnikom życzę wiele radości zarówno podczas lektury, jak i w trakcie pracy z końmi.

Z jeździeckim pozdrowieniem
Arthur Kottas-Heldenberg
Wiedeń, wiosna 2004

Po lewej: Arthur Kottas-Heldenberg, rocznik 1945, od 1960 roku w Hiszpańskiej Dworskiej Szkole Jazdy w Wiedniu, od 1969 roku berajter (Bereiter), od 1980 roku starszy berajter (Oberbereiter) – najmłodszy w 400-letniej historii szkoły, a od 1996 roku pierwszy starszy berajter (Erster Oberbereiter).

Wprowadzenie

Po prawej: Autor na 22-letnim trakeńskim ogierze Bakkarat, którego właścicielem jest od dwudziestu lat.

Zainteresowanie ujeżdżeniem jako sportem i dziedziną jazdy konnej stale rośnie – obecnie mamy o wiele więcej jeźdźców i amatek, którzy identyfikują się z klasyczną szkołą jazdy, niż najwięksi optymiści mogli to sobie wyobrazić jeszcze dziesięć lat temu.

Na przestrzeni wieków klasyczna szkoła jazdy miała dobre i złe okresy. Dawni mistrzowie cały czas dążyli do tego, by poprawić system sztuki jeździeckiej i by prowadził on do osiągnięcia wytyczonych celów. Znany Instytut Jeździectwa Hiszpańskiej Szkoły Jazdy w Wiedniu przejął, a następnie udoskonalił system nauki ujeżdżenia mistrza jeździectwa de la Guérinière'a. Po dziś dzień stosuje się tam wyłącznie metody o udowodnionym pozytywnym wpływie na wyszkolenie konia.

Nad takim właśnie podejściem powinno się znów intensywnie pracować, gdyż tylko wtedy sztuka jeździecka pozostanie stałym elementem dziedzictwa kulturowego. Na zawodach jeździeckich widać coraz częściej niepokojące sytuacje i – niestety – coraz więcej osób udaje, że nic się złego nie dzieje. Zasada brzmi: „wyżej”, „dalej”, „szybciej”, „jeszcze szybciej”. Wyraźnie zmałał szacunek dla konia, dawniej postrzeganego jako najszlachetniejsze ze stworzeń boskich. Dziedzictwo sztuki jeździeckiej i sposób, w jaki często obecnie tworzy się wizerunek konia, wydają się nie do połączenia.

Jeśli zastanowimy się nad faktem, że Gustav Steinbrecht, znany niemiecki mistrz jeździectwa, wykonywał przepiękne piaffy i pasaże w 1840 roku – w czasach, gdy jeszcze nie rozgrywano zawodów – to powinno stać się jasne, jak bardzo w dzisiejszym sporcie jeździeckim oddaliliśmy się od zasad klasycznej szkoły jazdy.

Celem książki jest ukazanie, że trening konia zgodny z systemem klasycznej szkoły jazdy oraz udział w zawodach nie muszą się wykluczać, co więcej – mogą doskonale się uzupełniać.

Predyspozycje

Po prawej: Odpowiednia budowa ciała jeźdźca i konia to czynniki sprzyjające szkoleniu ujeżdżeniowemu. Na zdjęciu widać poprawny dosiad ujeżdżeniowy: Caroline Schuster na 12-letnim ogierze rasy westfalskiej o imieniu Danaos.

Jeśli koń i jeździec zaczynający trening ujeżdżeniowy mają ku temu odpowiednie predyspozycje, to droga do osiągnięcia perfekcji w sztuce jeździeckiej nie stanie się jedynie żmudną pracą, ale będzie też sprawiać radość ze wspólnych sukcesów – najpierw tych małych, potem większych.

Koń ujeżdżeniowy

Wybierając i oceniając konie, szczególnie ujeżdżeniowe, trzeba być przygotowanym na małe kompromisy, ponieważ idealny koń tak naprawdę nie istnieje.

Pierwszym ważnym punktem przy wyborze przyszłego konia ujeżdżeniowego są informacje, gdzie i w jakich warunkach **dorastał**, czy w okresach rozwoju kośćca był odpowiednio żywiony i czy w liniach hodowlanych, z których się wywodzi, były **tendencje do schorzeń**, mogących mieć znaczny wpływ na jego dalszy rozwój.

Osoba oceniająca konia powinna wiedzieć, jak odróżnić rzeczy ważne od mniej istotnych i umieć dokładnie roz-

poznać jakość, talent i charakter konia, zwłaszcza gdy ma on niewielkie wady budowy. Wielu jeźdźców i trenerów przeszło obok koni o świetnych predyspozycjach, zupełnie ich nie zauważając, gdyż w młodym wieku nie wywierały specjalnego wrażenia lub też ze względu na drobne wady budowy nie prezentowały chodów szczególnie wpadających w oko. Konie obdarzone przez naturę doskonałym eksterierem mogą robić przeciętne wrażenie, a w treningu okazać się płytkie i nudne. Natomiast

Eksterier konia ujeżdżeniowego

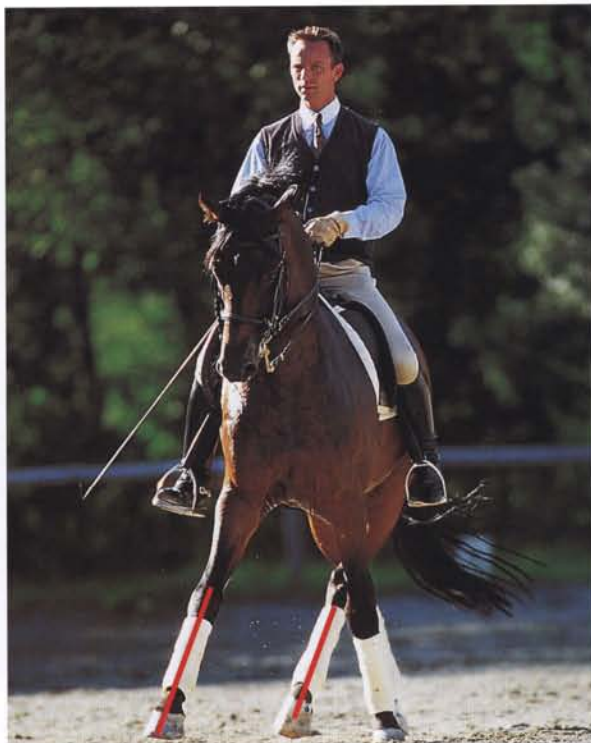
Najważniejsze jest **wrażenie ogólne**, jakie koń robi na oceniającym. Koń ujeżdżeniowy powinien wyróżniać się elegancką i harmonijną linią górną i dolną. Dużą zaletą są: wyrazista szyja, skośne łopatki, odpowiednio długi grzbiet i zadnie nogi o optymalnym ukątowaniu. Lepsze są mięśnie krótkie i mocne niż długie i płaskie.

będzie dobrym ogniwem łączącym rękę jeźdźcy z końskim pyskiem.

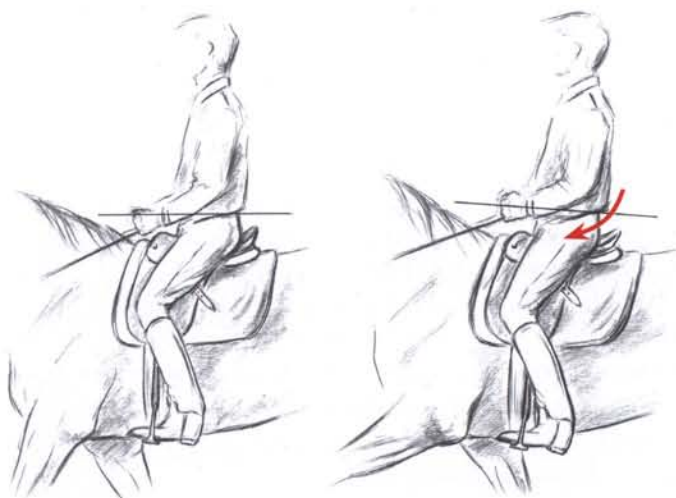
Ciężar ciała

Działanie dosiadem polega na oddziaływaniu ciężarem jeźdźcy na konia poprzez zmianę położenia środka ciężkości, które rozpoczyna się w tułowiu jeźdźcy, przechodzi przez jego **pośladki**, aż do grzbietu konia. Jeździec może działać ciężarem **obustronnie**, **jednostronnie**, może też konia **odciążyć**. Różnice w działaniu ciężarem mają bardzo duże znaczenie dla ruchu konia.

Przy zrównoważonym dosiadzie jeźdźca jego tułów spełnia funkcję dźwigni. Delikatne **odchylenie** tułowia aktywizuje konia do ruchu naprzód, **pochylenie** natomiast działa hamująco. Użycie tej pomocy jest wyraźnie widoczne i dlatego stosuje się ją tylko w początkowej fazie szkolenia konia. Dobrze jeżdżony koń po niedługim czasie będzie szedł naprzód bez zakłóceń, gdy jeździec **pozostanie** ciężarem w siodle. Mówimy wtedy, że jeździec używa krzyża, odpowiednio go napinając.

Jeździec w pozycji podstawowej dobrze dopasowuje się do ruchu i ustawienia konia. Jego barki są równoległe do łopatek konia. Zewnętrzna ręka powinna być niżej. Przekątne pary nóg w ciągu przesuwają się do przodu w bok pod tym samym kątem.

Po lewej: Prosty, prawidłowy dosiad w pozycji podstawowej. Po prawej: „Napięcie krzyża”, strzałka wskazuje działanie krzyża. Nie powinno być jednak zbyt mocne (czyli bez wygięcia w stronę brzuszną), gdyż blokuje ruch konia naprzód.

Po prawej: Na zdjęciu dobrze widoczny jest dosiad z przesunięciem bioder. Barki jeźdźca i konia są w równoległym ustawieniu względem siebie, koń jest odpowiednio zgięty, a jego przód przestawiony.

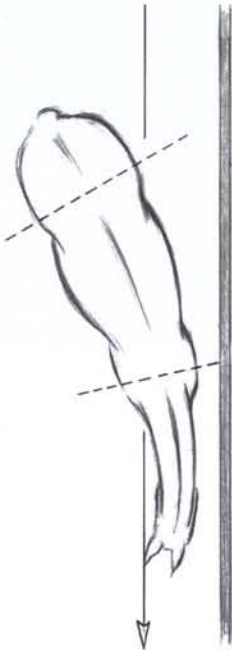
rej powinien kroczyć. Zewnętrzne biodro jest cofnięte, podobnie jak zewnętrzna łydka, a zewnętrzny bark delikatnie przesunięty do przodu. Podsumowując: tułów jeźdźca skierowany jest w stronę ujeżdżalni, co umożliwia **równoległe ustawienie bioder i barków jeźdźca do bioder i łopatek konia**. Jeździec może zespolić się z koniem i podążać za jego ruchem w danym kierunku, nie przeszkadzając mu swoim dosiadem.

Łopatką do wewnątrz to jedno z ćwiczeń, które wykonują z większością koni na początku treningu, gdyż jest świetnym lekarstwem na mnóstwo problemów: ustawienie z przesunięciem przodu oraz zgięcie boczne wspomagają rozwój **siły nośnej** w zadzie, co powoduje większe zebranie konia. Ponadto zgięcie boczne umożliwia koniowi lepsze wyprostowanie. Łopatką staje się swobodniejsza, koń jeszcze lepiej reaguje na łydki i jest bardziej przepuszczalny. W ćwiczeniu tym jeździec może najlepiej rozluźnić konia w potylicy.

Trawers

Zgięcie podłużne i boczne jest takie samo jak w łopatką do wewnątrz. Przód porusza się niemalże prosto, a zad przestawiony jest do wewnątrz. Zewnętrzne pomoce kontrolują podstawianie zewnętrznej zadniej nogi. W tym ćwiczeniu koń przez cały czas jest ustawiony i zgięty w kierunku ruchu. Trawers wykonywany na łuku poprawia stopień zebrania konia, gdyż zadnie nogi mają do pokonania krótszy dystans, dzięki czemu mogą przejąć większy ciężar. Przesunięcie zadu do wewnątrz nie sprawia koniom dużej trudności, a wręcz przeciwnie – wiele z nich z natury wpada zadem do wewnątrz. O wiele trudniejsze jest natomiast utrzymanie wewnętrznej strony konia w poprawnym wygięciu i zachowanie jej giętkości, co jest zadaniem wewnętrznej łydki.

Przed rozpoczęciem trawersu jeździec **mocniej ustawia konia w potylicy**, a następnie wykonuje półparadę. Zewnętrzną łydkę przesuwa za popręg na szerokość dłoni, a jej zadaniem jest wprowadzenie zadu konia do wewnątrz ujeżdżalni. Zewnętrzna łydka odpowiedzialna jest też za ruch do przodu w bok oraz za jego zgięcie wokół wewnętrznej łydki. Wewnętrzna wodza ustawia konia w kierunku ruchu, a zewnętrzna ogranicza i kontroluje stopień ustawienia.

Trawers na trzech liniach. Zgięcie takie samo, jak w ciągu.

Indeks

A

anatomia 65, 188

B

balotada 174, 183

banda (ściana) 41, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86,
102, 116, 120, 124, 126, 143, 153, 178

bat 41, 42, 70, 93, 104, 158, 179, 182, 184

Baucher François 13, 14, 16, 104

biodra 51, 54, 56, 68, 69, 102, 119, 146

biodra, obniżenie 69, 82, 83, 137, 165, 171

Broue Salomon de la 11

budowa konia 24, 26, 42, 103, 105

C

charakter konia 24, 26, 33, 176

chody boczne 13, 28, 33, 68, 71, 80, 84, 116,
118, 126, 130

chody podstawowe 30, 32, 40, 47, 174

ciągi 67, 122, 126, 128, 130, 132, 134, 151,
152, 154, 155

ciągi w galopie 132, 134, 151, 152

cierpliwość 12, 18, 36, 41, 63, 104, 174, 188

ciężar ciała 67, 89, 91, 104, 111, 128, 140,
146, 153, 165

czambon 74

czarna wodza 10, 12, 75

czterotakt (stępa) 40, 42, 105

Ć

ćwierćwolta 84

D

dążność (zapał) do ruchu naprzód 33, 182,
190

dodania 109, 116

dodania w galopie 109

dosiad 13, 34, 47, 48, 67, 80, 106, 124, 160

dosiad, niepoprawny 34, 41, 67

dosiad skrotny 68, 80, 120, 134

dosiad ujeżdżeniowy (zob. dosiad skrotny) 22, 68, 80, 115, 120, 134

dwutakt (klus) 30, 40, 52

działanie łydką aktywizującą 63, 64, 66,
70, 91, 94, 102, 105, 112, 115, 140, 155

działanie łydką przesuującą 64, 71, 93,
112, 120, 131, 135, 165

działanie ręki 58, 66, 88, 98, 174, 177
 działanie ręki (lekkie) 15, 49, 88, 167, 171
 działanie ręki (za mocne) 42, 44, 49, 66, 98,
 153, 158, 190

E

efektowność, płynność (ruchu) 26, 42, 109,
 140, 151, 167, 168

F

faza lotu 140, 142, 145, 184
 Fillis James 14

G

galop do tyłu 12
 galop na trzech nogach 14, 66
 galop pośredni 108
 galop roboczy 78, 101, 102, 109, 190
 galop, skracanie skoków 102, 139, 153,
 189
 galop w miejscu 190
 galop w trawersie 132, 134, 151, 181
 galop zebrany 101, 134, 135, 190
 głos 69, 158, 186
 głowa 15, 26, 46, 58, 65, 75, 98, 114, 120,
 131, 134, 137, 144, 169, 178, 181, 182,
 184
 Grand Prix 20, 22, 130
 grzbiet 27, 43, 45, 47, 50, 54, 67, 76, 78, 88,
 98, 137, 177
 grzbiet, długi 76, 105
 grzbiet, mięśnie 41, 43, 45, 47, 116, 170
 grzbiet, pracujący (falujący) 29, 46, 50, 58,
 98, 107
 Guérinière Robichon de la 8, 12
 Günther Walter „Bubi” 21

H

Hiszpańska Szkoła Jazdy 8, 10, 13, 16, 19,
 21, 36, 73, 120, 146, 156, 174, 185, 192

I

inochód 30, 42, 52, 105, 189

J

jazda po łuku 41, 54, 64, 78, 79, 112, 119,
 122, 124, 126, 130, 142, 171
 jazda w terenie 14, 43, 62, 77, 78
 jezdność 26, 78
 jeździec rekreacyjny 35, 56
 język 65, 73

K

kadencja 57, 98, 99, 170, 172
 kapriola 10, 16, 174, 182
 kara 37, 62, 69, 96, 104, 138, 144, 158
 kawecan 12, 16, 74, 156, 169, 176, 181, 185
 kielzna 65, 71, 72, 73, 177
 kłaskanie językiem 69, 158, 186
 Klimke Rainer 22
 kłęb 27, 30, 50, 58, 65, 79, 99, 121, 132, 158,
 181, 186
 kłus anglezowany 42, 76
 kłus, dodania 106, 116
 kłus hiszpański 189
 kłus pośredni 28, 44, 100, 105
 kłus roboczy 28, 30, 33, 51, 78, 190
 kłus, skrócony 91, 158
 kłus, zebrany 99, 102, 170, 172
 kolejność stawiania nóg (kroków) 40, 56,
 142, 153, 170, 189
 koło 41, 80, 83, 124
 kontakt 13, 16, 29, 38, 47, 52, 58, 60, 64, 75,
 76, 79, 88, 89, 93, 103, 105, 109, 118, 146,
 155, 158, 169, 178, 180, 184, 187
 kontrgalop 138, 142, 152
 koń rekreacyjny 38, 58, 60, 114
 koń ujeżdżeniowy 24, 26, 27, 60, 77, 86, 96,
 98, 103, 120, 124, 139, 140, 187
 koziołki 53
 kręgi 79, 82, 110, 132
 kręgosłup 29, 47, 49, 79
 kroki, obszerne 46, 79, 99
 kroki z fazą zawieszenia 43, 51, 52, 170
 krupada 181
 krzyż 30, 67, 79, 89, 93, 100, 102
 krzyżowanie w galopie 45, 190
 Ksenofont 10, 69

kulawizna wędzidłowa 44, 118
kurbeta 10, 12, 181, 184

L

lekkość 50, 180
lewada 10, 59, 176, 179
linie proste 64, 81, 84, 124, 135, 138, 140, 149
lonża 56, 74
lonżowanie 41, 53, 74, 77, 156
Lorke Otto 19

Ł

łokcie 27
łopatką do przodu 102, 116, 119, 129, 131, 155, 158
łopatką do wewnątrz 82, 85, 116, 119, 122, 131, 140, 164
łopatki, strome 27, 105, 181
łopatki, sztywne 33
łopatki, ukątownie 24
łopatki, wypadanie 86, 118
łydka, aktywizująca 63, 66, 89, 91, 115
łydka, nacisk 91, 98, 187
łydka, ograniczająca 12, 64, 81, 93, 120, 131
łydka, przesuwająca 64, 71, 93, 112
łydka, wewnętrzna 56, 81, 85, 93, 102, 120, 124, 126, 153
łydka, zewnętrzna 81, 93, 112, 120, 121, 122, 126, 134, 135, 140, 153, 165
łydki 63, 70, 71, 76, 89, 98, 102, 111, 135, 142, 146, 153, 181, 187, 190

M

miętkość 33, 56, 68, 80, 88, 112, 120, 137, 146
mięśnie 35, 37, 58, 76, 78, 116
munsztuk 13, 71, 72, 107

N

nachrapnik angielski 72, 73
nachrapnik hanowerski 16, 72
nadpęcie 26, 179

nagradzanie 104, 144, 169, 178, 188
narożniki 82, 84, 113, 119, 128, 138, 142, 151, 152
natura (konie) 60, 69, 113, 122, 138, 177, 181
Newcastle-upon-Tyne William 12
Niemiecka Federacja Jeździecka 13, 19, 26, 38
nieposłuszeństwo 22, 38, 65, 69, 104, 115
nos 26, 74, 98, 103, 105, 108

O

oczy, wyraz 26, 34
oddziaływanie (wpływ) na konia 14, 27, 36, 40, 115, 158
ogłowie wędzidłowe 71
ogon 29, 46
oko, wewnętrzna strona – ustawienie 118
Opel Irmgard von 20
opór 65, 70, 96
ostrogi 10, 37, 63, 69, 189

P

parada, pełna 68, 90, 103, 115, 164
parskanie 46, 47
pas do lonżowania 156
pasaż 8, 13, 18, 22, 33, 43, 71, 170, 174, 190
pezada 174, 176, 185
piaff 8, 13, 18, 22, 33, 69, 77, 114, 146, 156, 174, 177, 182, 185
piaff do tyłu 167
piaff w miejscu 156, 166
pierścień wędzidła 71, 74, 156
Pignatelli Giovambattista 11
pilary 168, 178, 181
pilność 81, 84, 100, 165
piruet 42, 68, 103, 132, 146, 151, 165, 174
piruet w galopie 15, 32, 68, 132, 135, 146, 151, 165
piruet w stępie 42, 103, 109, 165
Plinzner Paul 16, 18
pochwała 34, 38, 62, 79, 104, 182, 189
„pod górę” (budowa) 51, 58, 59, 183

„pod górę” (galop) 27, 32, 45, 52, 96, 108, 137, 138, 150
 pomoce aktywizujące 42, 47, 63, 64, 70, 94, 134, 171, 185
 pomoce wstrzymujące 48, 65, 66, 99
 pomocnik 158, 169, 181, 182
 postawienie, absolutne 58, 59
 postawienie, relatywne 15, 58, 59, 98, 103
 pośladek 54, 67, 69, 85, 94, 111, 118, 124, 154
 potylicca 26, 32, 48, 50, 59, 65, 74, 76, 79, 82, 86, 93, 98, 103, 110, 116, 119, 122, 129, 134, 143, 181, 189
 potylicca, skrzywienie 50, 156
 powożenie 57
 półparada 57, 86, 89, 100, 110, 122, 153, 171
 półpiruet 109
 półwolta 84, 126, 138, 152
 praca nad zgięciem 52, 56, 80, 105, 111, 112, 130, 131
 praca w rękę 74, 104, 146, 156, 158, 160, 170, 176, 177, 181, 184, 188
 prostowanie 55, 79, 80, 122
 przednie nogi, obciążanie 24, 46, 56, 76, 79, 91, 104, 114, 184
 przednie nogi, podnoszenie 52, 176, 178, 180, 182
 przejmowanie ciężaru 57, 81, 131, 164, 170
 przejścia 41, 51, 77, 86, 88, 100, 102, 106, 153, 158, 164
 przekątna 106, 142, 143
 przekątne pary nóg 44, 67, 126, 142, 169, 170
 przemoc 37
 przepuszczalność 14, 19, 38, 59, 78, 83, 90, 99, 105, 115, 122, 130, 137, 142, 148, 167, 170, 174, 190
 przestawienie 86, 122, 124, 140, 142, 143
 przesunięcie 54, 120, 122, 139, 144, 146, 166
 psychika konia 42, 46, 50, 75
 punkty przejść 86, 89
 pysk 46, 65, 66, 69, 72, 88

R

Rehbein Herbert 23
 renwers 116, 124, 129, 132, 151
 ręka, niespokojna 42, 75
 rozluźnienie 13, 29, 38, 43, 45, 50, 55, 77, 83, 118, 149
 rozwój konia 36, 60
 równowaga 42, 43, 51, 69, 80, 89, 98, 102, 111, 146, 165, 166, 167, 172, 176, 178, 184
 ruch do przodu 90, 94, 109, 122, 129, 170
 ruch do przodu w bok 112, 121, 124, 128, 134
 ruch do przodu w dół 46, 76, 105

S

samoniesienie 33, 86, 99, 105, 108
 Schultheis Willi 22
 siła 10, 43, 176, 182
 siła pchająca 30, 33, 43, 45, 52, 89, 90, 130
 siła pchająca i nośna 51, 52, 54, 59, 86, 89, 90, 156, 170
 skala wyszkolenia 13, 38, 48, 50, 52, 53
 skoki szkolne 181
 skrócenie (wykroku) 53, 89, 99
 skrzywienie 29, 44, 53, 130
 skrzywienie, naturalne 44, 53, 101, 119, 130
 smakołyki 104, 179
 spięcie (usztywnienie) 47, 65, 137, 149
 sprężynowanie zadem 59, 89, 90, 98, 156, 171
 stawy 26, 28, 30, 33, 51, 58, 74, 75, 89, 90, 114, 116, 182, 184
 stawy skokowe 30, 51, 58, 156, 176, 182
 Steinbrecht Gustav 8, 13, 16
 Stensbeck Oskar Maria 18
 stęp 30, 40, 62, 75, 135
 stęp hiszpański 174, 187
 stęp pośredni 103
 stęp zebrany 102, 113
 stopień zebrania 52, 58, 122, 134, 146, 176
 strach 70, 148, 158
 swoboda w ganaszach 26
 swoboda w łopatkach 57, 96, 122, 144, 148, 174, 188
 system dźwigni (stawy) 33, 51, 58, 78, 85, 90, 101, 102, 105, 131, 151, 154, 156, 160, 176, 182
 szyja 24, 27, 42, 45, 49, 65, 74, 76, 88, 90, 96, 98, 102, 103, 111, 114, 129, 132, 134, 158, 177, 188

Ś

środek ciężkości 14, 30, 46, 47, 51, 53, 56, 67, 88, 91, 98, 99, 114

T

takt (skala wyszkolenia) 38, 81, 100
 takt, zaburzenia 42, 118

talent 24, 36, 50, 138, 150, 183, 189
 temperament 26, 33, 38, 96, 158, 171, 182
 trawers 83, 86, 112, 116, 122, 132, 151
 trójtakt (galop) 44, 68, 102, 134, 153
 trzy czwarte piruetu 152
 tułów (jeźdźca) 34, 67, 93, 115, 121, 146
 tułów odchylony 67
 tułów pochylony 67, 115, 187

U

uda 26, 30
 uspokajanie 69, 82, 160, 169, 181
 ustawienie 85, 96, 98, 99, 107, 111, 113, 116, 124, 130, 137, 142, 148, 150, 154, 158, 164, 174
 ustawienie głowy 85, 93, 158, 164, 180, 188
 ustawienie kozicy na szczycie 104
 ustawienie w trawersie 111, 112, 151
 ustępowanie od łydki 78
 uwaga 27, 89, 118, 138, 146

W

wady budowy 24, 27, 81, 98
 Watjen Richard 19
 węzyki 78, 85, 138
 więzadło karkowe 48, 74
 wodze 50, 64, 73, 74, 88, 93, 94, 99, 102, 124
 wodze, długie 22, 169
 wodze, rzucenie 65, 116
 wodze, trzymanie 64, 89, 93, 118, 140, 184
 wołta 78, 82, 83, 112, 124, 151
 wołta na kwadracie 82, 84, 113, 151
 wołta w galopie 55, 78, 151, 153
 wołta w trawersie 151
 wydech 88, 180
 wygimnastykowanie 36, 42, 45, 54, 60, 77, 107, 119, 151, 187
 wyjeżdżanie narożników 41, 82, 83, 84
 wypadanie łopatką 118
 wypadanie w galopie 156

wypadanie zadem 64, 81, 120, 124, 131,
142, 178
wypinacze 74, 156, 158, 170, 176
wyraz pyska 46, 69
wysokie ustawienie 58, 66, 90, 96, 113, 115,
160, 166, 172
wyszkolenie podstawowe 60, 96, 156
wyższa szkoła 10, 14, 18, 139, 174, 183

Z

zad 104, 130, 140, 146, 156, 158, 160
zad, obciążenie 68, 115, 130, 154, 165, 170
zad, przejście ciężaru 42, 49, 55, 79, 82, 90,
103, 130, 131, 164, 170
zadem do wewnątrz/na zewnątrz 12, 116
zadnie nogi, pchnięcie 27, 45, 78, 104, 105,
109, 156
zadnie nogi, ukątownanie 24, 94, 99, 178
zagalopowanie 130, 132, 137, 143, 144, 145
załamanie w biodrze 54, 85, 118, 153
zasady jazdy konnej 13, 26, 38, 46
zatrzymanie 90, 91, 93, 114, 143, 158
zaufanie 34, 38, 49, 60, 74, 79, 142, 156, 158,
160, 186
zawody 8, 18, 21, 36, 86, 109, 152
zawody ujeżdżeniowe 46, 94, 109, 130,
139, 152, 187
zebranie 12, 14, 38, 42, 50, 56, 84, 89, 96,
109, 119, 131, 137, 142, 152, 154
zęby 46, 65, 73
zgięcie 12, 47, 52, 56, 65, 78, 80, 82, 83, 85,
89, 90, 94, 99, 107, 109, 111, 112, 119,
122, 129, 132, 134, 135, 137, 138, 143,
144, 154, 160, 185
zgięcie boczne 65, 82, 83, 86, 110, 111, 124,
130, 134, 137, 142, 155
zmiana nogi w galopie co tempo 148
zmiana nogi w galopie, lotna 139, 143,
145
zmiana nogi w galopie, zwykła 135, 137,
138
zwrot na przodzie 93
zwrot na zadzie 93

Ż
żucie 47, 65
żucie z ręki 47, 49

Perfekcyjne wyszkolenie konia pod siodłem, tak by prezentował swobodny ruch i naturalne zachowania, to główny cel klasycznej szkoły jazdy. Książka opisuje przebieg szkolenia konia od podstaw aż po skoki szkolne. Znajdziemy w niej:

- Predyspozycje konia ujeżdżeniowego i jeźdźca
- Szkolenie podstawowe, zaawansowane i specjalistyczne
- Elementy wyższej szkoły jazdy.

Stefan M. Radtke to szkoleniowiec cieszący się ogromnym uznaniem, gdyż stosuje wyłącznie łagodne metody szkoleniowe, wolne od przemocy. Jego uczniowie to członkowie kadry ujeżdżeniowej Bawarii oraz uczestnicy nie tylko mistrzostw Niemiec, ale i Europy. Prowadzi szkolenia w Niemczech, Francji, Kanadzie, Hiszpanii, Szwajcarii i na Lotwie.

Obecnie ujeżdżenie stało się dyscypliną skomercjalizowaną i nadmiernie nastawioną na sukces, często okupioną zdrowiem konia. Na szczęście w ostatnich latach coraz więcej osób powraca do sprawdzonych metod szkolenia koni. Stefan Radtke, znany z niemal idealnego dosiada i wielkiego spokoju podczas pracy z końmi, jest przedstawicielem klasycznej szkoły jazdy – w najlepszym tego słowa znaczeniu. Prawdziwie klasyczne jeździectwo bowiem to sztuka, a nie „sztuczki”, prowadzące do szybkich, spektakularnych efektów, kosztem cierpień zadawanych koniom podczas treningu i „popisów” na czworoboku.

Książka jest wielce pomocną lekturą w zgłębianiu i doskonaleniu sztuki szkolenia konia i jeźdźca, niezależnie od ich zaawansowania.

Wojciech Mickunas

ISBN: 978-83-7579-108-2

